

Jednému z popredných slovenských výtvarníkov, sochárovi Jurajovi Rusňákovi sa podarilo v plastických kreáciách zobraziť esenciálnosť ľudskej tvorivosti. Zostúpil do prapodstaty bytia a vyniesol na povrch tie energie, ktoré navodzujú rovnováhu, tiché plynutie, meditáciu, stotožnenie sa so sebou, okolím a vesmírom. Rusňákove kreácie duchovného významu, jeho sochy sú v prenesenom zmysle slova životodarnou tekutou hmotou, ktorá v objatí slnečných lúčov zrodila život, pohyb a krásu.

Snímka Tibor Huszar

ČAS

PRE NOVÝ PRIESTOR

Literárny týždenník: Základných problémom, ktorý riešite, je problém sochárstva par excellence – priestor. Umelec je človek, ktorý vie dokonale spútať hmotu s duchom. Duch má svoj počiatok v hmote, ktorá sa prepožičiava duchu. Svojím spolupôsobením v priestore hmota a duch vytvárajú z ľudskeho tieňa nadľudský tvôr. Sochár v plastickom objeme vstupuje do priestoru života.

Juraj Rusňák: Vstupovanie do priestoru reálneho života bolo od nepamätí primárnym problémom sochárstva ako trojrozmerného umenia vymedzeného v hmotnom tvare. Fenomén priestoru-som pociťoval skôr, ako som o ňom niečo vedel. Pamätám sa, ako som spočiatku odmietal byť sochárom. Búril som sa proti tomuto rozhodnutiu. To, že ma prijali na rezbárske oddelenie ŠŠUP v Bratislave v päťdesiatom treťom roku, som pociťoval ako nešťastie.

L. T.: Z čoho pramenil tento váš vnútorný odpor ťudovať sochárstvo?

J. Rusňák: V detstve som len kreslil a maloval. Chcel som byť maliarom. O sochárstve som nevedel nič. Tých pár sóch, čo som videl v päťdesiatych rokoch, ma skôr odpuďovalo. Nechápal som, prečo by som sa mal pokúšať o niečo podobné. Cítil som však v sebe zmysel pre objem a priestor, no chýbal mocný zážitok, ktorý by mi otvoril oči. Netrvalo dlho a takýto zážitok sa dostavil. Videl som grécke umenie a bol som fascinovaný. No v našej krajine s nevyraznou sochárskou tradíciou – kde ešte vždy dominuje maliarsky pohľad na výtvarnú kultúru – je veľmi zložitá a ťažké takpovediac vystúpiť z rámu, obrazu, odlepíť sa zo steny a naplno dýchať, aby vŕšobjímajúci priestor bez zábran vstupoval do ľudskeho vedomia.

L. T.: Kde pramení vzdušnosť, ľahkosť, éterickosť vašich priestorových kreácií? Skúsme si celkom lapidárne povedať, čo je socha a čo obraz.

J. Rusňák: Obraz vzniká redukciou našich predstáv do plochy. Vzniká tak nereálny iluzivný priestor – je to len naznačený priestor pomocou optického klamu. To, čo vidíme, si až v našom vedomí premetáme ako čosi reálne. Naopak socha vzniká z premietania našich neviditeľných a nehmateľných predstáv pomocou hmoty-materiálu do reálneho trojrozmerného priestoru.

Hovoríme s akademickým sochárom JURAJOM RUSŇÁKOM

L. T.: A vo vašom prípade?

J. Rusňák: V mojom prípade ide o to, že vždy rešpektujem hmotu, lebo ona mi pomáha ohraničiť predstavu v reálnom priestore. Príveľmi mi nezáleží na materiáli, lebo hlavným médiom môjho vyjadrovania je svetlo. Pomocou hmoty modifikujem svetlo a tieň, nahmatávam rozpätie ducha, a z toho – vrátim sa k vašej otázke – späťne vyžaruje ľahkosť, vzdušnosť, éterickosť... Takto nachádza duchovnosť svoj výraz. Zem a Slnko, hmota a svetlo – to sú fenomény môjho sochárstva. Ide o asociácie a metamorfózy ako čosi nehmateľné, no predsa reálne jestvujúce.

L. T.: Vaša sochárska tvorba nie je úzko zviazaná tematickými či naratívnyymi dogmami. Ste umelec výsočne spirituálny. Pátrate po prapodstate tvorivosti. Niekedy v počiatkoch svojej umeleckej dráhy ste si položili tu najelementárnejšiu a zároveň najložitejšiu otázku: Čo je tvorivosť, aké sú jej hranice a dimenzie? Vaša tvorivá energia vychádza zo symbiózy prírody a kozmických síl v človeku.

J. Rusňák: Dá sa to tak povedať.

L. T.: Niekde ste povedali či napísali, že stromy a rastliny vám podali pomocnú ruku, zdávali ste pochu vegetácii, od stromov ste sa učili, ako prekonať nepechu času...

J. Rusňák: Je to skutočne tak, ako vravíte. Stromy, rastliny a vôbec príroda, vesmír, ľudská energia, slovom všetko, čo ste zahrnuli do tejto otázky, tvori podstatu môjho sochárstva. Na samom počiatku svojej umeleckej dráhy som uvažoval, čo robiť, čo vyjadriť, kde začať... Bol to myšlienkový zápas – vyjasňovanie problémov. Čo je sochárstvo? Aké pocity a myšlienky môže a vie vyjadrovať? Pokúšal som sa analyzovať priestorové médium, akým je sochárstvo, lepšie povedané, akým by malo byť. Svoju identitu, národnú identitu som chcel vyjadrovať

konkretne
materiáli
existuje